

Norsk Vanns innspill til:**Høring i energi- og miljøkomiteen 24./25. oktober 2023 vedr.
Prop. 1 S (2023-2024) fra Klima- og miljødepartementet****Vannbransjens hovedutfordringer**

Vann- og avløpstjenestene gir oss rent vann i springen og rent vann i naturen. Svikt i vann- og avløpstjenestene vil ha store konsekvenser for bl.a. helse, miljø og sikkerhet i samfunnet. Uten disse tjenestene stopper Norge opp. Dette til tross, er det ikke tilstrekkelig oppmerksomhet og kunnskap om vann- og avløpstjenestene og tilhørende infrastruktur hos verken beslutningstakere eller innbyggere i samfunnet vårt. Det er beregnet et investeringsbehov på om lag 330 milliarder kroner i de kommunalt eide vann- og avløpsanleggene i perioden fram til 2040. Viktige utfordringer og kostnadsdrivere er befolkningsvekst, skjerpede myndighetskrav, klimatilpasning, styrket sikkerhet, samt behov for å skifte ut større deler av vann- og avløpsinfrastrukturen. Deler av Norge, hvor innbyggerne allerede betaler høyere gebyrer enn gjennomsnittet, vil møte store kostnader knyttet til å levere vann- og avløpstjenester. Det vil være behov for å styrke tilgangen til nødvendig kompetanse og mer arbeidskraft, både i den offentlige og den private delen av vannbransjen. Vannbransjen er særlig avhengig av at de ulike aktørene har tilgjengelig kapasitet når investeringstakten øker. Rundt 75 % av gebyrene går ut igjen til kjøp av varer og tjenester i markedet. Små og sårbare kompetansemiljøer har særlige utfordringer. Større enheter eller økt samarbeid vil være nødvendig for å få løst oppgavene. Dette bildet innebærer både utfordringer og muligheter for den enkelte virksomhet i vannbransjen og for Norge som nasjon. Investeringene vil gi økt verdiskaping og sysselsetting i hele landet, og potensiale for å stimulere til bærekraftige løsninger med redusert klimafotavtrykk. Bedre utnyttelse av ressursene vil bidra til en sirkulær økonomi. Det må satses på innovasjon og teknologiutvikling, slik at vannbransjen kan løse utfordringene på en bærekraftig og kostnadseffektiv måte. Et stort hjemmemarked kan bane vei for eksportrettet industri- og kompetanseutvikling.

Til Programkategori 12.20 Klima, naturmangfold og forureining:**Nasjonal handlingsplan for avløpsområdet (Heilskapeleg plan for Oslofjorden)**

Regjeringen skriver at: «*Regjeringa held fram med å styrkje arbeidet med å redusere utslepp frå avløp til Oslofjorden. Det er nødvendig å sørgje for at kommunane får strengare reinsekrav i utsleppsløyve etter forureiningslova og -forskrifta. Regjeringa har difor styrkt kapasiteten til Miljødirektoratet og statsforvaltarane med å revidere utsleppsløyva, i tillegg til å sørgje for god oppfølging og rettleiing av kommunane.*»

En nasjonal handlingsplan er et nødvendig verktøy for å koordinere og prioritere knappe kompetanse- og kapasitetsressurser, slik at kommunene settes i stand til å gjennomføre nødvendige tiltak for å sikre de samfunnskritiske vann- og avløpstjenestene, og samtidig møte viktige miljøkrav.

Svært mange kommuner og kommunalt eide selskaper skal i prinsippet gjøre det samme, til samme tid. De fleste har ikke tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å planlegge og gjennomføre alle investeringer og tiltak som skal gjøres alene, men må hente dette i markedet. Kapasiteten er nær sprengt, både hos rådgivere og leverandører. Det er avgjørende at vi sammen klarer å løse de miljømessige utfordringene, samtidig som vi finner de mest hensiktsmessige og kostnadseffektive løsningene. En plan med bred forankring, og som har godt belyste problemstillinger, vil gjøre det lettere å lykkes med oppgavene. En slik plan vil også kunne stimulere til at flere kommuner samarbeider om å løse oppgavene, i noen tilfeller ved å etablere felles anlegg, noe som kan redusere investeringskostnadene og gjøre driften av anlegg over tid både bedre og billigere.

Norsk Vann mener at Stortinget bør være en pådriver for at staten får på plass en handlingsplan for avløp i samarbeid med bransjen.

**Post 21 Spesielle driftsutgifter:
Oslofjorden og kapasitet i staten**

I statsbudsjettforslaget er det foreslått bevilget 6,5 mill. kr. til arbeidet med å redusere utslipp fra kommunalt avløp til Oslofjorden. Midlene er lagt inn under kapitlet om generell vassforvaltning. Norsk Vann mener det er bra at staten bevilger midler til dette arbeidet.

Regjeringen skriver at av midlene i statsbudsjettet for 2023 «er 5 mill. kroner brukte til å styrkje saksbehandlarkapasiteten innan fagfeltet hos statsforvaltarane og Miljødirektoratet. 1,5 mill. kroner er brukte til utgreiing av verkemiddel og insentiv for å få fleire kommunar til å samarbeide på avløpsområdet. Utgreiinga skal vere ferdig i løpet av 2023. Desse midlane vil frå 2024 bli brukte til å styrkje kapasiteten hos Miljødirektoratet ytterlegare.»

Kapasiteten på avløpsområdet hos Miljødirektoratet og statsforvalterne er langt mindre enn behovet, selv med denne økningen. Dette merkes allerede godt hos kommunene, og medfører at det kan ta lang tid å få regelverksavklaring og veiledning, samt at saksbehandlingstiden blir for lang.

Forslag til nytt avløpsdirektiv viser at det bare blir enda mer å gjøre innen avløp de neste årene. Det er flere nye krav og frister i forslaget som vil få store konsekvenser for Norge, og det er viktig at myndighetene så raskt som mulig får startet arbeidene knyttet til implementeringen av revidert direktiv i norsk lovverk. Her vil det også være behov for utredninger og vurdering av behov for spesielle tilpasninger under implementeringen av direktivet. Dette arbeidet medfører behov for mer ressurser hos Miljødirektoratet. Kommisjonen foreslår at virkeområdet skal flyttes fra å gjelde for tettbebyggelser fra 2000 pe til å gjelde for tettbebyggelser fra 1000 pe. Vi forutsetter at det justerte anvendelsesområdet også medfører at forurensningsmyndigheten justeres tilsvarende, slik at statsforvalteren fortsatt blir forurensningsmyndighet for alle anlegg omfattet av direktivet. Dette betyr at de vil få ansvar for vesentlig flere anlegg og at de trenger økt kapasitet for å kunne klare dette.

Norsk Vann ber Stortinget om å sette av nok midler i statsbudsjettet, slik at Miljødirektoratet og statsforvalterne kan sikre tilstrekkelig kapasitet og kompetanse på avløp.

**Ikke spesifisert kapittel eller programkategori:
Utvidelse av program for teknologiutvikling i vannbransjen**

Siden oppstarten i 2021 gjennomføres programmet nå av FHI, og mottar mange gode søknader. Her kan kommuner søke om støtte til å utvikle eller teste ut ny teknologi, i samarbeid med leverandørindustrien, og målet er at mer kostnadseffektive og bærekraftige løsninger skal tas i bruk. Programmet retter seg mot kommunen som vannverkseier og eier av infrastruktur knyttet til drikkevannsforsyning. Med de enorme investeringene som skal gjennomføres på avløpsområdet, er behovet for kunnskapsbygging og potensialet for gevinster ved å utvikle, tilpasse og prøve ut ny teknologi minst like stort på avløpsområdet.

Alternativt kan en tilskuddsordning som administreres av Miljødirektoratet være aktuell. I statsbudsjettet for 2024 er det foreslått en bevilgning på 12,4 mill. kroner til tiltak for å redusere utslipp fra kommunalt avløp til Oslofjorden (KLD, Post 80 Tilskot til tiltak for å ta vare på natur, Generell vassforvaltning). I tildelingsbrev til Miljødirektoratet for 2023 er det spesifisert av disse midlene skal fokusere på nitrogenfjerning ved avløpsrensaneanlegg. Denne ordningen kan eventuelt utvides til å omfatte utvikling,

tilpasning og utprøving av ny teknologi på hele avløpsområdet, med en økning i økonomiske rammer på 20-30 mill. kroner. Der det også åpnes for prosjekter for å redusere utslipp fra avløpsnett og for prosjekter for utvikling og uttesting av bærekraftige renseløsninger tilpasset behovene i hele Norge.

Norsk Vann ber Stortinget om å utvide program for teknologiutvikling i vannbransjen slik at ordningen vil gjelde utfordringer på hele vann- og avløpsområdet. Dvs. at i løpet av 2024 bør ordningen opp til minst 25 millioner kr, med fremtidige bidrag over KLDs budsjett.